

A Magyar Nemzeti Bank 20/2019. (IX.20.) számú ajánlása
az önkéntes nyugdíjpénztárak teljes költségmutatója számításáról és közzétételéről

I. Az ajánlás célja és hatálya

A Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) fogyasztóvédelmi tevékenysége keretében elősegíti, hogy a pénzügyi termékek költségeiről az ügyfelek érthető, könnyen áttekinthető és hozzáférhető tájékoztatást kapjanak, összhangban az Önkéntes Kölcsönös Biztosító Pénztárakról szóló 1993. évi XCVI. törvény (a továbbiakban: Öpt.) 40. §-ban foglalt előírásokkal.

Az MNB célja, hogy a pénzügyi termékek piacát minél átláthatóbbá tegye, és megkönnyítse az ügyfelek választását az azonos célú termékek között. Az ajánlás az önkéntes nyugdíjpénztárak teljes költségmutatója (továbbiakban: pénztári TKM) számításával és közzétételével kapcsolatban az MNB elvárásait fogalmazza meg, és ezzel célja a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése, a vonatkozó jogszabályok egységes alkalmazásának elősegítése.

A pénztári TKM – a biztosítóknál korábban bevezetett TKM-hez igazodóan – egy a jövőbeni várható befizetésekből történő költséglevonásokból számított előretekintő szemléletű mutató (szemben az eddigiekben alkalmazott visszatekintő díjterhelési mutatóval és a korrigált díjterhelési mutatókkal, amelyek az elmúlt év tényadatain alapulnak). A pénztári TKM egyetlen vagyona vetített értékben tömöríti a felmerülő összes költséget.

Az ajánlás címzettjei az Öpt.-ben meghatározott kiegészítő nyugdíjpénztárak.

Jelen ajánlás a jogszabályi rendelkezésekre teljeskörűen nem utal vissza az elvek és elvárások megfogalmazásakor, az ajánlás címzettjei a kapcsolódó jogszabályi előírásoknak való megfelelésre azonban természetesen továbbra is kötelesek.

II. Alapelvek

1. Teljesség

A pénztári TKM a nyugdíjpénztári termékekre számolt olyan mutató, amely egy értékben összegzi a tagok által viselt összes felmerült költséget. Az MNB elvárása, hogy a pénztári TKM értékeket a pénztárak számítsák ki.

2. Összehasonlíthatóság

A pénztári TKM százalékos formában kifejezett, hozamvesztés jelleget költségműtató, melynek számítása a belső megtérülési ráta számítási módszertanán alapszik. A pénztári TKM megmutatja, hogy az érintett nyugdíjpénztár fedezeti tartalékát alkotó befektetési eszközöknek milyen minimális éves átlagos hozamot kell elérniük ahhoz, hogy a pénztártagot terhelő költségek megtérüljenek a befektetés

hozamából az adott időszak végén, vagyis milyen hozamszint szükséges ahhoz, hogy a tagdíjfizetés tartamának végén a pénztártag éppen visszakapja a befizetett pénzét. A pénztári TKM lehetővé teszi pénztári szektoron belüli, valamint a nyugdíjpénztár mellett, a leggyakoribb hosszútávú, nyugdíjcélú biztosítási termékek költségeinek összehasonlítását.

3. Átláthatóság

A pénztári TKM azáltal, hogy a különböző típusú költségeket egyetlen mutatóban fejezi ki, hozzájárul a tagok tájékoztatásához, a pénztári költségek átláthatóságának növeléséhez. A fogyasztókat a pénztári TKM ismerete segítheti annak a döntésnek a meghozatalában, hogy melyik öngondoskodási terméket, illetve melyik pénzügyi szolgáltatót válasszák. Az önkéntes pénztárak körében vannak olyan zárt, munkahelyi jellegű pénztárak, amelyek nem kívánnak a szektoron belüli piaci versenyben részt venni. Az MNB azonban – az arányosság elvének alkalmazása mellett – javasolja e zárt, illetve az 1000 főnél kisebb taglétszámú nyugdíjpénztárak esetében is a pénztári TKM számítását és közzétételét a nyugdíjpénztári piac átláthatóságának elősegítése érdekében.

4. Nyilvánosság

Az MNB célja elősegíteni, hogy a pénzügyi termékekre vonatkozó információk a fogyasztók számára összehasonlítható módon, könnyen elérhetőek legyenek. Ennek érdekében az MNB a pénztári TKM értékeket a honlapján közzé teszi, hasonlóan más, pénztári szektort jellemző mutatókhoz (pl. nyugdíjpénztári hozamok, díjterhelési és korrigált díjterhelési mutató).

III. A pénztári TKM mutatóval kapcsolatos követelmények

5. Az MNB jó gyakorlatnak tartja, ha a pénztári TKM egy, a mindenkor átlagos önkéntes nyugdíjpénztári tagságot a lehető legjobban megközelítő típuspéldán keresztül kerül bemutatásra, ahol a kiinduló pontot az alábbi feltételezések jelentik:
  - a.) a módszertan a mindenkor hatályos nyugdíjkorhatarával számol, ami a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény 18. § (1) bekezdés g) pontja szerint az 1957-ben vagy azt követően születettek számára jelenleg egységesen 65 év;
  - b.) a pénztártag: 35, 45, illetve 55 éves, rendre a hozzá tartozó 30, 20, illetve 10 éves felhalmozási időtartamokkal számolva;
  - c.) a nyugdíjszolgáltatás: egyösszegű szolgáltatás;
  - d.) a tagdíj: havi 25 000 Ft, a számítás nem különböztet meg munkáltatói befizetést és egyéni tagdíjat;
  - e.) a tagdíjfizetés gyakorisága: havi;
  - f.) a tagdíjfizetés tartama: 10, 20, illetve 30 év (120, 240, illetve 360 hónap);
  - g.) a költségek: a számítás figyelembe veszi a pénztár által az adott termék kapcsán felszámolt valamennyi költséget, ideértve a közvetett befektetéseken keresztül jelentkező költségeket is; továbbá
  - h.) a tag a felhalmozási időszakban nem vált portfóliót és csak egy portfólióban tag.
6. Az MNB meglátása szerint a pénztári TKM számítása során figyelembe veendő költségek közé értendő különösen a következők:
  - a) a pénztár által felszámolt belépési díj,
  - b) a tagdíj működési és likviditási tartalékon jóváírt része,
  - c) a befektetés értékét csökkentő költségek, például: vagyonkezelői díjak, saját vagyonkezelés után felszámított költségek, letétkezelői díjak, brókeri jutalékok stb.,

- d) a közvetett befektetési költségek: az adott portfólióban megtalálható befektetési alapok költségei (pl. alapkezelési díj),
  - e) az egyösszegű nyugdíjcélú szolgáltatás kifizetésével kapcsolatos (pl. a szolgáltatásból levont) költségek.
7. Mivel választható portfóliós rendszert (VPR) működtető pénztár esetében elképzelhető, hogy a különböző portfóliók befektetéséhez kapcsolódó költségek eltérőek, ezért a VPR-t működtető pénztár esetében az MNB megítélése szerint indokolt mindegyik választható portfólióra kiszámolni a pénztári TKM értékét.
  8. A pénztári TKM számítási módszertana figyelembe veszi a portfólióban elhelyezett befektetési alapok költségeit is (közvetett költség). Elvárt, hogy a portfólióban található befektetési alapok miatt felmerülő közvetett befektetési költségek pénztári TKM-számításhoz történő figyelembevételére a 2009/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a kiemelt befektetői információk tekintetében, valamint a papírtól eltérő tartós adathordozón vagy weboldalon rendelkezésre bocsátott kiemelt befektetői információk vagy tájékoztató esetében teljesítendő különleges feltételek tekintetében történő végrehajtásáról szóló 2010. július 1-i 583/2010/EU bizottsági rendelet 10. cikkének (2) bekezdése b) pontjában meghatározott folyó költségeknek nevezett díjakat alkalmazza a pénztár. A portfólióban elhelyezett befektetési alapok költségeit (közvetett költség) javasolt a befektetési alap folyó költsége és a befektetési alap portfólión belüli súlyának szorzataként figyelembe venni. A pénztári portfólió összetételének, a portfólióban előforduló befektetési alapok részarányának változása miatt a közvetett befektetési költségek is változnak. A mutató átláthatóságát segíti, ezért elvárt, ha a pénztár ezt tényként a TKM számítás során valamilyen előre rögzített módszerrel (pl. átlagolás, biztonsági ráhagyás) figyelembe veszi.
  9. Indokolt, hogy a pénztári TKM számítás módszertana hagyja figyelmen kívül a tagdíjhoz és a kifizetésekhez kapcsolódó változó hatályú esetleges adó- és járulékterheket, és kedvezményeket.
  10. A pénztári TKM értékének meghatározása során elvárt, hogy a pénztár feltételezze, hogy a tag egyéni számláján befektetési hozam keletkezik, amelynek mértéke konzisztens az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatásnyugdíj-hatóság által meghatározott és közzétett kockázatmentes hozamgörbével. A pénztár a számításhoz a számítás elvégzését megelőző év végére vonatkozó forint hozamgörbét alkalmazza.
  11. Az MNB jó gyakorlatnak tartja, ha a pénztári TKM értékének meghatározása során a pénztár feltételezi, hogy a tag a tagdíjat a nyugdíjkorhatár eléréséig fizeti, várakozási idő leteltét követő, nyugdíjkorhatár előtti kifizetésre nem kerül sor.
  12. A pénztári TKM számítás részletes szabályait az 1. számú melléklet tartalmazza.
  13. A pénztári TKM számítás paramétereit lényegesen befolyásoló tényezők (tagdíjmegosztási arány, szerződésben foglalt vagyongazdálkodási díj) jelentős változása esetén indokolt a pénztári TKM értékének újraszámítása a változás hatálybalépését követő 15 napon belül. (Jelentős változásnak tekinthető például a vagyongazdálkodási díj 10 bázispontot meghaladó változása.)

IV. A pénztári TKM megjelentése

14. Az MNB elvárja, hogy a pénztár az aktuális költségparaméterek alapján kiszámított pénztári TKM értékeket minden év február 28-ig benyújtsa az MNB részére az MNB elektronikus rendszerén (ERA rendszeren) keresztül. Az MNB elvárja, hogy a pénztár megadja részére a pénztári TKM számításához használt paramétereket, továbbá benyújtsa a paraméterek (elsősorban a befektetési költségek) meghatározását tartalmazó dokumentumokat is (például háttérszámítások, szöveges leírás).
15. Elvárt, hogy az alapszabályban foglalt tagdíjmegosztási arány és a vagyionkezelési szerződésben rögzített vagyionkezelési díj jelentős időközi változása esetén az újraszámolt pénztári TKM mutató értékeket a pénztár a változás hatálybelépését követő 15 napon belül az MNB részére megküldje a számításához használt paraméterekkel, a számítást bemutató, azt alátámasztó dokumentumokkal együtt.
16. Az MNB a pénztári TKM értékeket a honlapján közzé teszi.
17. Ajánlott, hogy a pénztári TKM számítás eredményét az internetes honlappal rendelkező pénztárak a honlapjukon is közzé tegyék. A közzététel során a pénztártag figyelmét hangsúlyozottan fel kell hívni arra a körülményre, hogy a közzölt pénztári TKM értékek a típuspéldában feltételezett paraméterek esetére értendők. Az MNB javasolja az intézményeknek, hogy a közzététel során tájékoztassák a fogyasztókat arról, hogy a pénztári termékek választásánál a pénztári TKM mértéke mellett egyéb szempontokat is mérlegeljenek (termék hozampotenciálja, egyéb kockázatok stb.) Az MNB a pénztárak részére fogyasztók felé történő kommunikációban a pénztári TKM értékének jelölésére TKM_{Nyp} rövidítést ajánlja. Ha az adott pénztár az Öpt. 2. § (3) bekezdés k) pontja alapján zárt pénztárnak minősül, a közzététel során javasolt ezt kiemelni.
18. A „pénztári TKM” elnevezés, TKM_{Nyp} rövidítés csak abban az esetben alkalmazható, amennyiben a mutató a jelen ajánlásban megadott módszertan alapján kerül kiszámításra. Bármely más módon számított költségmutató esetében a pénztári TKM elnevezés, TKM_{Nyp} rövidítés, sem ebben a formában, sem pedig valamilyen szóösszetételben nem használható. Az ajánlás alkalmazása nem zárja ki, hogy a pénztár egyéni tagi igényekre tekintettel az ajánlásban leírtaktól eltérő feltételezések mellett számoljon teljes költségmutatót. Javasolt az így kiszámolt költségmutató esetén jelezni, hogy ez az ajánlásban foglaltaktól eltérő feltételezések mellett került meghatározásra, továbbá az így kiszámolt mutatóra sem a „pénztári TKM” elnevezés, sem a TKM_{Nyp} rövidítés nem alkalmazható.

V. Záró rendelkezések

19. Az ajánlás a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 13. § (2) bekezdés i) pontja szerint kiadott, a felügyelt pénzügyi szervezetekre kötelező erővel nem rendelkező szabályozó eszköz. Az MNB által kiadott ajánlás tartalma kifejezi a jogszabályok által támasztott követelményeket, az MNB jogalkalmazási gyakorlata alapján alkalmazni javasolt elveket, illetve módszereket, a piaci szabványokat és szokványokat.

20. Az ajánlásnak való megfelelést az MNB az általa felügyelt pénzügyi szervezetek körében, a jogszabályi előírások betartásának ellenőrzése keretében értékeli, összhangban az általános európai felügyeleti gyakorlattal.

21. Az MNB felhívja a figyelmet arra, hogy a pénzügyi szervezet az ajánlás tartalmát szabályzatai részévé teheti. Ebben az esetben a pénzügyi szervezet jogosult feltüntetni, hogy a szabályzatában foglaltak megfelelnek az MNB által kiadott vonatkozó ajánlásnak. Amennyiben a pénzügyi szervezet csupán az ajánlás egyes részeit kívánja szabályzataiban megjeleníteni, úgy az ajánlásra való hivatkozást kerülje, illetve csak az ajánlásból átemelt részek tekintetében alkalmazza.

22. Az MNB az ajánlás alkalmazását 2020. január 1-jétől várja el az érintett pénzügyi szervezetektől.

23. Az MNB elvárja, hogy a pénztárak a pénztári TKM mutató számítás eredményét első ízben 2020. február 28-áig beküldjék az MNB részére.

Dr. Matolcsy György sk.
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

Az önkéntes nyugdíjpénztárak teljes költség-mutatója (TKM_{Nvp}) kiszámításának módszertana

1. A pénztártag pénzáramának rekurzív elven történő leírására vonatkozó képlet

1.1. Belső megtérülési ráta számítása költségek figyelembevételével:

F_k : a tag egyéni számlájának értéke a k-adik hónap végén (k= 1....n):

$$F_k = [F_{k-1} + T * (1 - c_k)] * (1 + \rho_k \cdot f_{havi})$$

A belső megtérülési ráta számításához használt h - egyenlet:

$$\frac{F_n * (1 - d_1) - d_2}{(1 + h_{havi})^n} = \sum_{k=1}^n \frac{T}{(1 + h_{havi})^{k-1}}$$

1.2. Belső megtérülési ráta számítása költségek figyelembevétele nélkül:

A tag egyéni számlájának értéke a k-adik hónap végén (k= 1....n):

$$F_k = [F_{k-1} + T] * (1 + \rho_k)$$

A belső megtérülési ráta számításához használt i - egyenlet:

$$\frac{F_n}{(1 + i_{havi})^n} = \sum_{k=1}^n \frac{T}{(1 + i_{havi})^{k-1}}$$

1.3. A TKM_{Nyp} érték számítására vonatkozó képlet:

$$TKM_{Nyp} = i - h$$

2. Az 1. pontban foglalt egyes rövidítések tartalma:

n a tagsági jogviszonytartama hónapokban; $n \in \{120; 240; 360\}$.

k hónap $k \in \{1, \dots, n\}$.

T havi tagdíj, értéke 25 000 Ft.

F_k a tag egyéni számlájának nagysága a k -adik hónap végén az adott feltételezéseknek megfelelően.

F_n a tag egyéni számlájának nagysága a nyugdíjszolgáltatás időpontjában

c_k időszaki költséglevonás az esedékes tagdíj (T) arányában. Itt a tagdíjból levont költségeket (belépési díj, működésre, likviditási tartalékra levont díj) kell figyelembe venni. Sávós tagdíjlevonás esetén éves átlagos tagdíjlevonást tekintünk, ezzel a feltételezéssel $c_k = c_j$ minden $2 \leq j, k \leq n$ esetén. A belépéskor felszámolt költségek miatt az első hónapra vonatkozó c_1 paraméter értéke eltérhet a következő hónapokra vonatkozóan érvényes c_k paramétertől.

$d_1; d_2$ a szolgáltatás kifizetésekor felszámított költség a kifizetett összeg arányában (d_1) vagy fix értéken (d_2). A kifizetés a modell szerint banki utalással történik, ezért a kilépéshez kapcsolódó költségeknél az utalás tagot terhelő költségei figyelembe veendőek.

f időszaki éves vagyonarányos költséglevonás, az egyéni számla időszaki záróállományának (F) arányában értve. Ezen költségek között jelenik meg a vagyonkezelési díj és a letétkezelési díj. E költségeknél nem csupán a közvetlen vagyonkezelési költséget kell figyelembe venni, hanem portfólióban megtalálható közvetett befektetési eszközök (befektetési alapok) jelen ajánlás 8. pontja szerint figyelembe vett költségét is. A paraméter meghatározásánál azon költségelemek, melyek nagysága nem rögzített, illetve nem ismert a számítás időpontjában (pl. forgalmi díjak, jutalékok), az előző évek adatai alapján is becsülhetők. Az MNB a költségek átláthatóságát elősegítő gyakorlatnak tartja, ha sikerdíjas vagyonkezelési szerződés esetén a pénztár a paraméter meghatározásánál a sikerdíjat is figyelembe veszi. A sikerdíj figyelembevételére megfelelő eljárás lehet az előző egy vagy több év kifizetett sikerdíjain alapuló becslés.

A pénztári portfólió összetételének, a portfólióban előforduló befektetési alapok részarányának változása miatt a közvetett befektetési költségek is változnak. Célszerű, ha a pénztár ezt a változékonyságot a TKM számítás során valamilyen előre rögzített módszerrel (pl. átlagolás, biztonsági ráhagyás) figyelembe veszi.

f_{havi} a vagyonarányos költséglevonás éves levonásból számított havi értéke:

$$1 + f_{havi} = (1 + f)^{1/12}$$

i_{havi} költségmentes átlagos havi effektív hozam: a kockázatmentes hozamgörbe átlagos mértéke a feltételezett tagdíjbefizetések alapján. Az az állandó havi effektív bruttó hozam, amellyel a havi tagdíjakat kamatokkal növelve a tartam végén ugyanaz az érték adódik, mint ugyanazon tagdíjaknak a kockázatmentes hozamgörbének megfelelő forward hozamokkal növelt értéke.

i költségmentes átlagos évi effektív hozam:

$$1 + i = (1 + i_{\text{havi}})^{12}$$

i_{havi} a költségek levonását tartalmazó átlagos havi effektív hozam: Az az állandó havi effektív bruttó hozam, amellyel a havi tagdíjakat kamatokkal növelve a tartam végén az 5. és 6. pontok alapján kalkulált egyösszegű szolgáltatás adódik.

h költségek figyelembevételével kapott átlagos évi effektív hozam:

$$1 + h = (1 + h_{\text{havi}})^{12}$$

p_k az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatónyugdíj-hatóság kockázatmentes hozamgörbéje alapján meghatározott havi forward hozam. A Európai Biztosítás- és Foglalkoztatónyugdíj-hatóság által meghatározott hozamgörbe az alábbi honlapról tölthető le: <https://eiopa.europa.eu/regulation-supervision/insurance/solvency-ii-technical-information/risk-free-interest-rate-term-structures>. A kockázatmentes forint hozamgörbe a honlapról letöltött EIOPA_RFR_YYYYMMDD_Term_Structures.xlsx nevű fájl „RFR_spot_no_VA” munkalapján található

A pénztári TKM értéket a pénzügyi szférában szokásos 4 tizedes (bázispont alapú) pontossággal adjuk meg százalékos formában.

A melléklet szerves részét képezi a számítást bemutató Excel munkafüzet. A mellékelt Excel-munkafüzet számítási segédletnek tekinthető. A munkafüzet módosítható, hogy megfeleljen az adott pénztár sajátosságainak. A pénztár egyéb számítási eszközzel is elvégezheti a TKM_{Nyp} számítását, amennyiben a kiszámolt TKM_{Nyp} a jelen ajánlásban foglaltaknak megfelel.

1.sz melléklet
része_TKM számítás_